

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 29·35·69, 628·37·04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 21·07·57, 628·90·17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00·503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29·40·89

BS/398/95/92

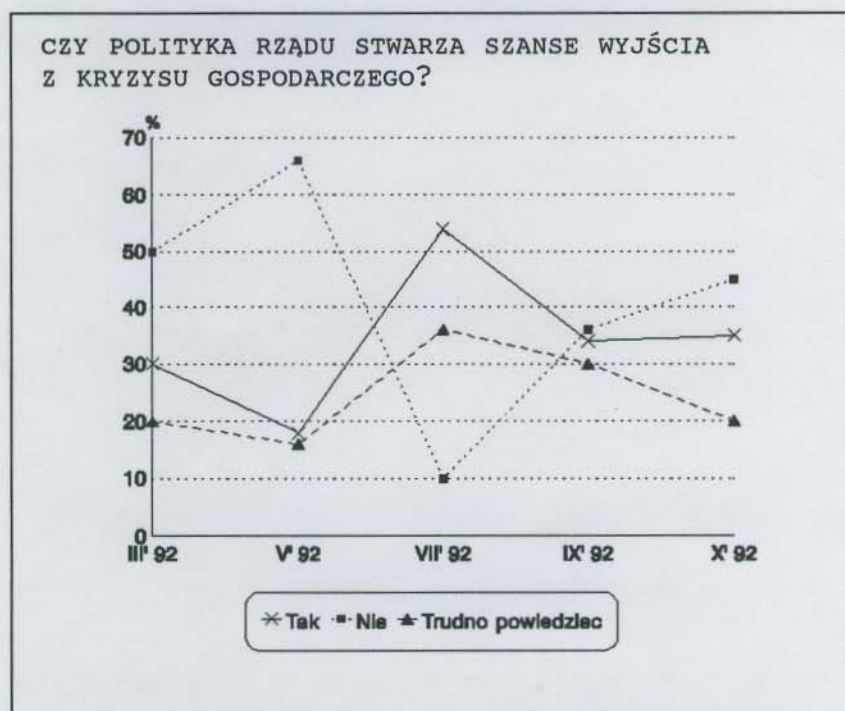
OPINIE O RZĄDZIE I O PROGRAMIE SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM

Komunikat z badań

Warszawa, październik 1992 r.

OPINIE O RZĄDZIE I O PROGRAMIE SPOŁECZNO-GOSPODARCZYM

◆ W październiku utrzymuje się wysoki stopień zaufania do premier Suchockiej i zadowolenie, że stoi ona na czele rządu. Ogólna ocena rządu jest nadal pozytywna, choć ulega pogorszeniu, gdy pytanie dotyczy bardziej konkretnych osiągnięć. W ciągu ostatnich trzech miesięcy zwiększył się pesymizm co do perspektyw wyjścia z kryzysu.

◆ Zainteresowanie programem społeczno-gospodarczym rządu jest w społeczeństwie niewielkie, niemniej przeważa opinia, że proponowane posunięcia przyczynią się do poprawy sytuacji w kraju. Najbardziej pozytywnie są ustosunkowani do rządu ludzie z wyższym wykształceniem oraz respondenci będący w dobrej sytuacji materialnej.

◆ Większość badanych opowiada się za pozostaniem obecnego rządu przy władzy, choć równocześnie duża grupa uważa za pożądane wprowadzenie w nim pewnych zmian.

Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (28), 15-20 października 1992 r., ogólnopolska reprezentatywna próba losowa (N=1212).

Sondaż "Systemy partyjne i ugrupowania wyborców", 8-11 października 1992 r., ogólnopolska reprezentatywna próba losowa (N=1149), zrealizowany na zlecenie Central European University Budapest.

Wyniki lipcowego badania CBOS wskazywały na bardzo życzliwe przyjęcie przez opinię społeczną rządu Hanny Suchockiej. We wrześniu, po dwóch miesiącach pracy tego rządu, wiązane z nim nadzieje na poprawę sytuacji osłabły, niemniej jednak zarówno premier Suchocką, jak i jej gabinet obdarzano zaufaniem.

Kolejny sondaż¹, przeprowadzony w drugiej połowie października, wykazał, że premier Suchocka w dalszym ciągu jest oceniana pozytywnie i cieszy się zaufaniem społecznym.

		CBOS
<i>Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Hanna Suchocka?</i>		
- zdecydowanie tak		15%
- raczej tak		45%
- raczej nie		10%
- zdecydowanie nie		4%
Trudno powiedzieć		26%

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (28) zrealizowano w dniach 15-20 października 1992 r. na 1212-osobowej reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie losowej.

Tabela 1

w procentach

Stosunek do premier Suchockiej	Wskazania według terminów badań		
	VII '92	IX '92	X '92
Nieufność	2	6	6
Obojętność	20	15	12
Zaufanie	64	77	79
Nieznajomość	11	2	2

Jako wskaźnik stosunku do rządu może być traktowana odpowiedź na pytanie, jak badany przyjąłby jego ewentualny upadek. Pod tym względem nadal przeważa obojętność, jednak niemal jedna trzecia respondentów byłaby niezadowolona z ustąpienia obecnego rządu (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Wiadomość o ustąpieniu obecnego rządu przyjąłby:	Wskazania według terminów badań	
	IX '92	X '92
z zadowoleniem	5	8
z obojętnością	45	45
z niezadowoleniem	35	31
Trudno powiedzieć	15	16

Pozytywną ocenę działalności rządu potwierdzają też odpowiedzi na pytanie zadane w sondażu przeprowadzonym tydzień wcześniej².

² Sondaż "Systemy partyjne i ugrupowania wyborców" przeprowadzono w dniach 8-11 października 1992 r. na 1149-osobowej reprezentatywnej ogólnopolskiej próbie losowej na zlecenie Central European University Budapest.

CBOS

*Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności
obecnego rządu premier Suchockiej od czasu
objęcia przezeń władzy?*

- bardzo dobrze	7%
- raczej dobrze	58%
- raczej źle	21%
- bardzo źle	5%
- trudno powiedzieć	9%

Zarówno pozytywną oceną działalności rządu, jak i zadowoleniem z tego, kto stoi na jego czele, wyróżniają się osoby z wykształceniem wyższym oraz ludzie dobrze sytuowani materialnie. Z kolei bardziej krytycznie niż inne grupy oceniają pracę rządu rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani oraz bezrobotni³.

Ogólna ocena dotychczasowej działalności rządu zależy również od deklarowanych poglądów politycznych (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Ocena rządu	Deklarowane poglądy			
	lewica	centrum	prawica	trudno powiedzieć
Pozytywna	56	71	80	48
Negatywna	38	23	16	29
Trudno powiedzieć	6	6	4	23

V C=0,309

³ Szczegółowe zróżnicowanie opinii badanych w zależności od cech socjodemograficznych zawierają tablice aneksu.

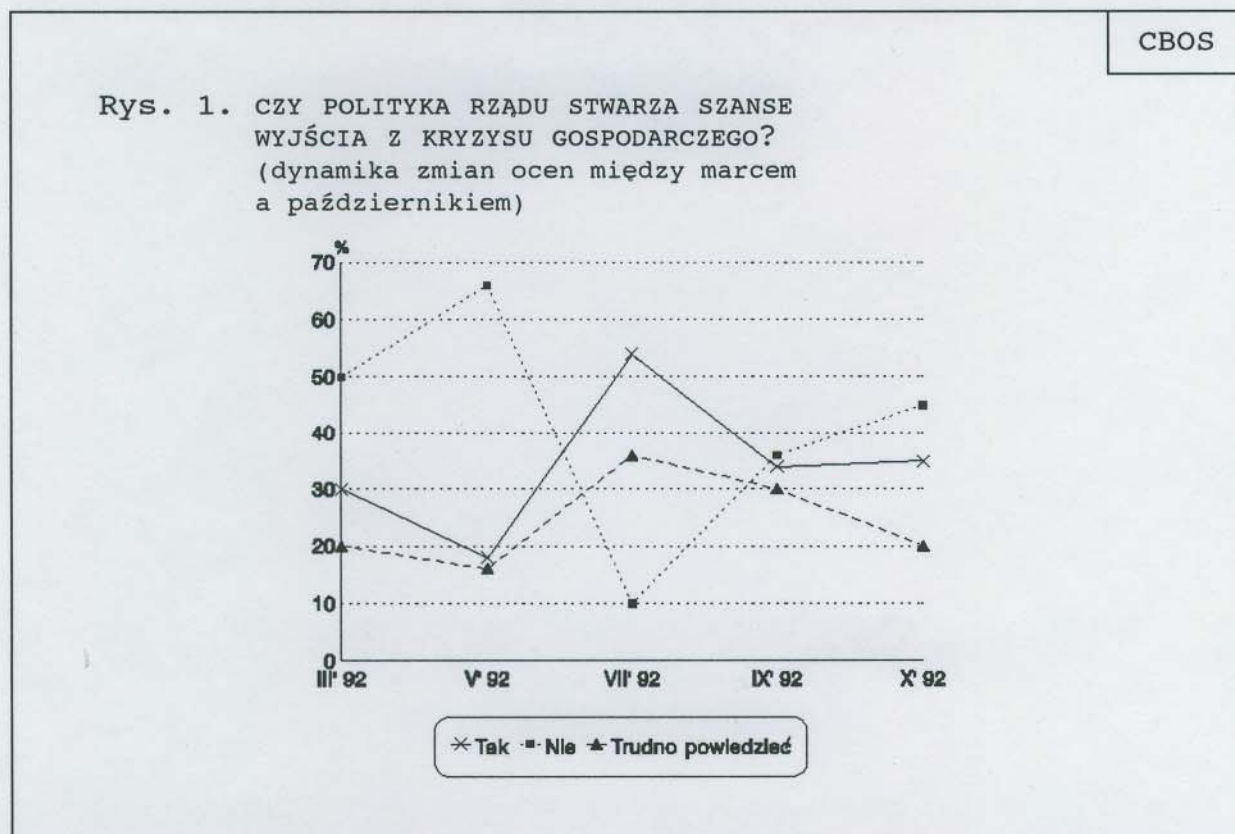
Występuje tu wyraźna - silna statystycznie - zależność: im bardziej "na prawo" badani lokują swoje poglądy, tym częściej oceniają obecny rząd pozytywnie. Ujęte w tych kategoriach poglądy różnicują także, choć w mniejszym stopniu, stosunek do premier Suchockiej ($V C=0,126$).

Przedstawione wyżej pozytywne oceny rządu i premiera mają charakter ogólnej akceptacji emocjonalnej. Przypuszczenie takie pośrednio potwierdza ich silny związek z poglądami politycznymi. Gdy spytamy bowiem, czy badani dostrzegają konkretne osiągnięcia rządu w kierunku poprawy sytuacji w kraju, wyniki są dla rządu mniej korzystne.

		CBOS
<i>Czy, Pana(i) zdaniem, rząd premier Suchockiej w ciągu kilku miesięcy swojego istnienia:</i>		
- zrobił bardzo dużo, aby poprawić sytuację w kraju	2%	
- zrobił dużo	14%	
- niewiele zrobił	51%	
- prawie nic nie zrobił, aby poprawić sytuację w kraju	22%	
Trudno powiedzieć	11%	

Większość badanych wyraża przekonanie, że rząd dotychczas zrobił niewiele lub nic nie zrobił, aby poprawić sytuację w kraju. Z przekonaniem tym łączy się zmniejszenie nadziei na wyjście z kryzysu gospodarczego. Nadzieje te - osiągnąwszy tuż po powołaniu

obecnego rządu najwyższy poziom od kwietnia 1991 roku - już we wrześniu wyraźnie osłabły. Obecnie wskaźnik ten uległ dalszemu pogorszeniu: wzrósł odsetek pesymistów kosztem osób niezdecydowanych (rys. 1).

Podobnie jak w przypadku omawianych poprzednio wskaźników stosunku do rządu, oceny pozytywne jego działalności najczęściej dają osoby z wyższym wykształceniem oraz najlepiej sytuowane materialnie. Optymizm co do szans wyjścia z kryzysu przejawiają najczęściej, obok wymienionych grup, także robotnicy wykwalifikowani. Krytycyzmem wobec działalności rządu wyróżniają się rolnicy.

Bez względu na ocenę osiągnięć, większość badanych opowiada się za pozostaniem obecnego rządu przy władzy, chociaż ponad jedna trzecia respondentów uważa za pożądane wprowadzenie w nim pewnych zmian⁴.

		CBOS
<i>Która z poniższych sytuacji byłaby, Pana(i) zdaniem, najbardziej pożądana:</i>		
- pozostanie obecnego rządu u władzy w nie zmienionym składzie	22%	
- pozostanie obecnego rządu u władzy, ale niektórzy ministrowie zmienieni	38%	
- utworzenie nowego rządu, w skład którego wchodziłyby zarówno partie obecnie rządzące, jak i opozycyjne	13%	
- ogłoszenie nowych wyborów parlamentarnych	17%	
Trudno powiedzieć	10%	

Odpowiedzi na powyższe pytanie różnicują się zależnie od sympatii politycznych respondentów. Badani deklarowali się w tej sprawie odpowiadając, na jaką partię głosowaliby, "gdyby w najbliższą niedzielę miały się odbyć wybory do Sejmu".

Najwięcej (44%) zwolenników niewprowadzania żadnych zmian w obecnym składzie rządu jest w potencjalnym elektoracie "Solidarności". Wśród sympatyków partii uczestniczących w rządzie dominuje postulat wprowadzenia w nim drobnych zmian personalnych. Za pozostaniem obecnego rządu przy władzy, ale zmianą niektórych

⁴ Sondaż "Systemy partyjne i ugrupowania wyborców".

ministrów opowiada się 51% zwolenników UD i 48% sympatyków pozostałych partii koalicji rządowej. Podobne opinie wyraża elektorat KPN (52%). Postulat ten zyskuje także względną większość wśród zwolenników PSL i pozostałych partii opozycyjnych, oprócz SdRP. W elektoracie tej ostatniej partii względną przewagę ma postulat nowych wyborów (34%).

Ocena programu społeczno-gospodarczego

Październikowy sondaż CBOS był realizowany po przedstawieniu przez rząd programu społeczno-gospodarczego i po sejmowej dyskusji nad tym dokumentem. Na podstawie wyników badania można stwierdzić, że zainteresowanie wystąpieniem w Sejmie premier Suchockiej było umiarkowane: 10% badanych stwierdziło, że w ich środowisku wzbudziło ono duże zainteresowanie, 20% określa je jako średnie, a 19% jako małe. W otoczeniu 45% respondentów nie wywołało ono żadnego zainteresowania (6% badanych nie miało zdania na ten temat).

Respondenci znający wystąpienie sejmowe pani premier oceniają je jako dobre, choć ogólnikowe. Najmniejsze zainteresowanie wywołało ono wśród młodzieży, rolników i osób żyjących w złych warunkach materialnych. Natomiast wyższy poziom wykształcenia respondentów wpływał też na zwiększenie zainteresowania tematyką wystąpienia.

Blisko połowa badanych wyraża opinię, że proponowane przez premier Suchocką działania przyczynią się do poprawy sytuacji w kraju. Wynika to raczej ze społecznego zaufania do pani premier, niż z oceny proponowanych działań, których znajomość jest niewielka.

Jak Pan(i) sądzi, czy proponowane przez premier Hannę Suchocką działania przyczynią się do poprawy sytuacji w kraju?

- zdecydowanie tak	5%
- raczej tak	39%
- raczej nie	18%
- zdecydowanie nie	4%
Trudno powiedzieć	34%

N=1212

Respondentom zadano również pytanie o jedną z tez programu rządowego, mianowicie utrzymanie kontroli płac. Zdaniem 61% badanych - rząd, realizując swój program, powinien kontrolować wzrost płac, nie dopuszczając do narastania inflacji. Jedynie 13% ankietowanych opowiedziało się za niewprowadzaniem kontroli płac, mimo ryzyka wzrostu inflacji, a 26% nie wyraziło opinii w tej sprawie. Wskazuje to na istnienie silnych obaw przed nawrotem inflacji.

Różnice pomiędzy opiniami przedstawicieli różnych grup społeczno-zawodowych w tej sprawie są niewielkie, jedynie rolnicy rzadziej niż inni opowiadają się za utrzymaniem kontroli płac, częściej zaś powstrzymują się od odpowiedzi.

Ogólnie można powiedzieć, że utrzymuje się, zaobserwowana już przed miesiącem, prawidłowość - najbardziej pozytywnie są ustosunkowani do rządu ludzie z wyższym wykształceniem, należący do inteligencji i kadry kierowniczej oraz dobrze sytuowani. W kategoriach ogólnych rząd jest oceniany pozytywnie. Ocena ta

ulega pogorszeniu, gdy zada się pytanie o bardziej konkretne osiągnięcia. Tego rodzaju postawa zarysowała się także w stosunku do programu społeczno-gospodarczego: zainteresowanie nim jest nieduże. Jeszcze mniejsza jest znajomość jego założeń. Wśród badanych przeważa jednak opinia, że proponowane przez rząd posunięcia przyczynią się do poprawy sytuacji w kraju.

ANEKS

Tabela 1. Ocena działalności rządu H. Suchockiej

	Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	65	26	10	1141
Płeć				
Mężczyźni	65	28	6	523
Kobiety	64	23	13	615
Wiek				
do 24 lat	58	33	9	99
25-34	62	30	8	212
35-44	66	27	7	264
45-54	64	23	13	149
55-64	70	23	7	179
65 lat i więcej	64	20	15	236
Miejsce zamieszkania				
Wieś	65	26	9	501
Miasto do 20 tys.	64	26	9	121
od 21 do 100 tys.	64	29	7	216
powyżej 100 tys.	66	22	12	299
Region				
Północny	71	18	11	142
Zachodni	52	35	13	122
Środkowozachodni	70	25	5	171
Środkowy	68	25	7	194
Wschodni	57	31	11	124
Południowo-wschodni	68	20	12	201
Południowo-zachodni	62	28	10	187
Wykształcenie				
Podstawowe	64	22	14	449
Zasadnicze zawodowe	59	32	9	290
Średnie	68	28	5	310
Wyższe	79	13	8	89
Miejsce pracy				
Własne, rodzinne przedsiębiorstwo	64	24	12	171
Zakład prywatny	57	38	6	72
Zakład spółdzielczy	67	29	4	99
Sfera budżetowa	77	19	4	136
Zakład państwowy	62	26	11	469
Zakł. sprywat., sp. akcyjna	70	21	9	67
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	18	7	150
Poz. pracownicy umysłowi	66	29	4	134
Pracownicy fiz.- umysł.	67	28	5	98
Robotnicy wykwalifikowani	65	27	8	365
Robotnicy niewykwalifik.	57	28	15	188
Rolnicy	55	29	16	101
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	65	22	13	406
Uczniowie i studenci	63	21	17	24
Bezrobotni	56	33	11	89
Gospodynie domowe i inni	65	26	9	104
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	60	33	7	123
500 tys. - 999 tys.	63	27	10	433
1000 tys. - 1499 tys.	67	22	12	301
1500 tys. - 1999 tys.	68	24	9	152
2000 tys. i powyżej	68	25	7	114
Ocena własnych war. mater.				
Złe	57	32	11	556
Średnie	72	20	8	460
Dobre	75	18	7	124
Udział w prakt. religijnych				
Częściej niż raz w tyg.	73	15	12	114
Raz w tygodniu	70	23	7	546
1 - 3 razy w miesiącu	58	29	13	187
Kilka razy w roku	60	29	12	173
Rzadziej	56	34	10	61
Nigdy	46	40	14	50

Tabela 2. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi H. Suchocka? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	60	14	26	1210
Płeć				
Mężczyźni	57	16	27	516
Kobiety	63	11	25	693
Wiek				
do 24 lat	63	11	25	122
25-34	59	14	27	199
35-44	57	17	26	279
45-54	63	15	23	186
55-64	61	12	27	198
65 lat i więcej	63	10	26	224
Miejsce zamieszkania				
Wieś	60	13	27	503
Miasto do 20 tys.	55	19	25	130
od 21 do 100 tys.	63	11	26	221
101-500 tys.	61	19	21	216
501 tys.i więcej mieszk.	60	7	33	138
Region				
Północny	69	9	22	159
Zachodni	53	17	30	122
Środkowozachodni	65	14	22	186
Środkowy	61	13	25	194
Wschodni	50	15	35	141
Południowo-wschodni	59	16	24	209
Południowo-zachodni	62	11	27	198
Wykształcenie				
Podstawowe	58	15	28	482
Zasadnicze zawodowe	58	15	27	287
Średnie	63	13	24	341
Wyższe	72	7	21	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	61	6	34	71
Prac.umysł.niż.szczebła	71	5	24	105
Pracownicy fiz.- umysł.	51	21	28	57
Robotnicy wykwalifikowani	59	16	24	128
Robotnicy niewykwalifik.	60	15	25	84
Rolnicy	58	14	28	86
Prywatni przedsiębiorcy	50	20	30	20
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	64	13	24	430
Uczniowie i studenci	65	14	22	37
Bezrobotni	50	18	32	82
Gospodynie domowe i inni	56	15	29	105
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	52	19	29	145
500 tys. - 999 tys.	56	16	27	382
1000 tys. - 1499 tys.	62	13	25	343
1500 tys. - 1999 tys.	66	8	26	155
2000 tys. i powyżej	68	9	23	151
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	19	28	505
Średnie	64	11	25	554
Dobre	74	5	21	146
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	8	27	122
Raz w tygodniu	61	15	24	701
Kilka razy w roku	57	13	29	289
W ogóle nie uczestniczy	63	10	27	97
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	80	8	13	293
Zły kierunek	53	19	29	684
Trudno powiedzieć	59	6	35	231

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, polityka rządu stwarza szanse wyjścia z kryzysu gospodarczego? (%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	LICZBA OSÓB
Ogółem	35	45	20	1211
Płeć				
Mężczyźni	40	44	16	515
Kobiety	31	47	23	695
Wiek				
do 24 lat	34	44	22	122
25-34	38	47	14	198
35-44	30	51	19	279
45-54	35	55	11	187
55-64	33	44	22	198
65 lat i więcej	38	32	30	225
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	45	23	504
Miasto do 20 tys.	35	46	19	130
od 21 do 100 tys.	37	46	17	222
101-500 tys.	34	51	15	215
501 tys. i więcej mieszk.	38	39	22	138
Region				
Północny	41	47	12	159
Zachodni	27	50	23	122
Środkowozachodni	33	54	13	186
Środkowy	30	50	20	195
Wschodni	30	38	31	141
Południowo-wschodni	41	38	22	209
Południowo-zachodni	36	43	21	198
Wykształcenie				
Podstawowe	30	45	26	483
Zasadnicze zawodowe	37	47	15	286
Średnie	36	47	17	342
Wyższe	44	40	16	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	35	44	21	71
Prac. umysł. niż. szczebla	38	44	18	105
Pracownicy fiz.- umysł.	26	60	14	58
Robotnicy wykwalifikowani	45	41	13	128
Robotnicy niewykwalifik.	29	56	15	84
Rolnicy	28	50	22	86
Prywatni przedsiębiorcy	42	32	26	19
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	36	40	24	431
Uczniowie i studenci	35	38	27	37
Bezrobotni	28	56	16	82
Gospodynie domowe i inni	30	52	17	105
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	29	49	22	146
500 tys. - 999 tys.	30	49	21	383
1000 tys. - 1499 tys.	37	44	19	342
1500 tys. - 1999 tys.	37	43	20	155
2000 tys. i powyżej	46	37	17	151
Ocena własnych war. mater.				
Złe	25	54	20	506
Średnie	39	40	21	554
Dobre	49	34	16	146
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	36	39	25	122
Raz w tygodniu	35	45	20	703
Kilka razy w roku	33	48	19	288
W ogóle nie uczestniczy	30	51	20	97
Ocena kier. rozw. syt. w kraju				
Dobry kierunek	69	17	14	293
Zły kierunek	20	63	17	685
Trudno powiedzieć	34	30	35	231